

BURKA DÁVID – VASKÖVI ÁGNES – VÉKÁS PÉTER

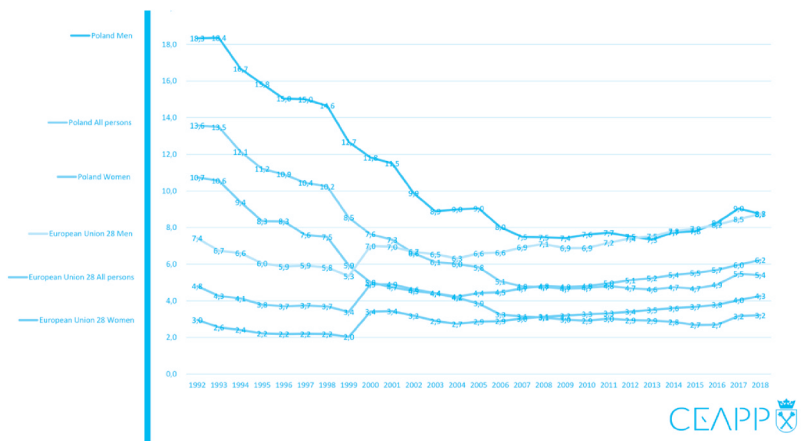
LIVING LONGER, WORKING SMARTER, AGEING WELL

SZEKCIÓ 2: LABOUR MARKET (MUNKAERŐPIAC)

Jolanta Perek-Białas, a krakkói Jagelló Egyetem professzora a munkaerőpiac szekcióban tartott vendégelőadást „A munka folytatásának lehetőségei és nehézségei és a kizáródás veszélye az élet kései szakaszában” („Possibilities and Difficulties of Working Longer versus Exclusion in Late Life”) címmel.

Prezentációjában bemutatta a férfiak és nők és a nyugdíjkorhatár körüli munkavállalók foglalkoztatásában tapasztalt trendeket Lengyelországban és az Európai Unióban. A 65 éven felüli korosztályban sajnos Lengyelországban folyamatos romlás tapasztalható mind a férfiak, mind a nők esetében, de az Európai Unióban is nagyon lassú az emelkedés, inkább stagnálásról lehet beszélni (4. ábra). Ezt követően előadónk a kései életszakaszban is fenntartható munkaerőpiaci aktivitás érdekében alkalmazható lehetséges módszerekről értekezett.

4. ábra: A 65 éven felüliek foglalkoztatása Lengyelországban és az Európai Unióban

(forrás: Jolanta Perek-Białas előadása a LiWoSA konferencián, 2020. május 19.)

Makroszinten alkalmazható eszközök a munkaerőpiac és nyugdíjrendszer olyan állami szabályozásai, amelyek csábíthatják a munkavállalókat a további aktivitásra, vagy elrettenthetik őket a korai inaktivitástól (push és pull hatások). Ilyenek lehetnek a kései foglalkoztatást támogató állami, regionális vagy helyi programok és az idősebb korosztályhoz tartozó vállalkozókat és munkavállalókat támogató adókedvezmények. Ezen a területen a meglévő szabályozás hiányosságait és kulturális akadályokat szükséges leküzdeni.

Mezoszinten a munkáltatókat érdemes ösztönözni az idősebb korosztályok foglalkoztatására. Itt a legnagyobb akadály az idősebb munkavállalókkal szembeni diszkrimináció.

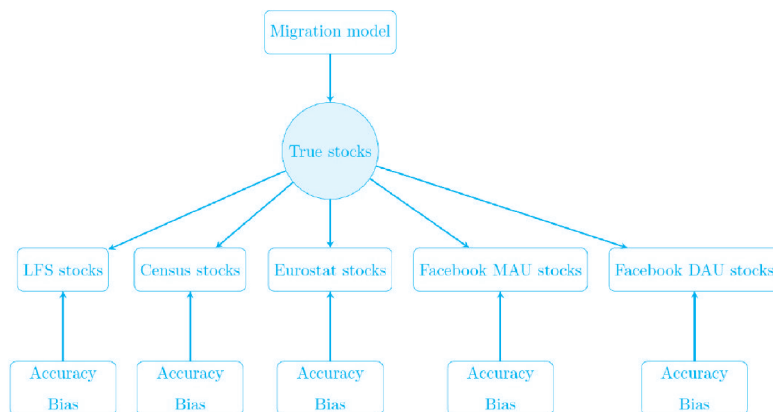
Mikroszinten az egyének elnyújtott foglalkoztatás iránti motivációja növelendő. Ez nagyban függ az egyének egészségétől, tapasztalatától és tudásszintjétől. Akadályt jelenthet a rossz egészség és a más családtagokról való gondoskodás.

A lehetőségek és nehézségek az egyes szinteken ugyanazon érem két oldalát jelentik. Különösen fontos, hogy a közvélemény párbeszédet folytasson arról és megértse azt, hogy miért lenne fontos és előnyös a társadalom számára az idősödő munkavállalók hosszabb távú foglalkoztatása

Arkadiusz Wiśnowski a University of Manchester Társadalomstatisztika Tanszékének senior oktatója, valamint a Cathie Marsh Institute for Social Research kutatója. Meghívott előadóként „A migráció számszerűsítése a hagyományos és a közösségi média adatainak felhasználásával” („*Measuring Migration Stocks Using Traditional and Social Media Data*”) címmel az Európai Unió kiemelt országaiba áramló bevándorlási adatokat elemezte. Újszerű megközelítésében a hivatalos migrációs adatok hiányosságait igyekszik kiküszöbölni, ezzel lehetővé téve például, hogy a jelentős késéssel publikált bevándorlási számokat kvázi valós idejűvé tegye. A kísérlet egyik fő motivációja az, hogy az Eurostat migrációs adatbázisai a tényleges lakóhely változtatást követően mintegy 24 hónap késéssel jelenítik meg először az adott migráló személyt, ugyanakkor a közösségi médiában általában már jóval korábban nyomon követhető az új országba költözés. Wiśnowski és szerzőtársai tehát arra tesznek kísérletet, hogy a hivatalos statisztikákból hiányzó adatokat a Facebookról elérhető adatokkal töltsék fel. A Facebook nyilvánosan elérhető adatai alapján összegyűjtötték azokat a felhasználókat, akiknek a korábbi lakóhelye („Lived in ...”) és az aktuális lakóhelye („Current city”) ország szerint eltér. Utóbbi nemcsak a felhasználó által feltüntetett adatot jelenti, hanem a mobil eszköze, kommunikációs kapcsolata és kapcsolati hálójának alapján „számított” adatot is tartalmazza.

Kutatásukban két fő adatforrást használtak tehát az európai országok migrációs folyamatainak mérésére, egyrészt a hivatalos statisztikákat (Eurostat 2011-2017, EU Labour Force Survey 2016-2017 és népszámlálás 2011), másrészt a Facebook hirdetési platformjáról származó adatokat. Céljuk egy olyan hierarchikus bayesi valószínűségi modell felépítése volt, melynek segítségével jól becsülhető a munkaképes korú lakosság 2011 és 2018 közötti migrációja az EU országaiban. A modellezési keretrendszert a következőképpen állították össze (5. ábra):

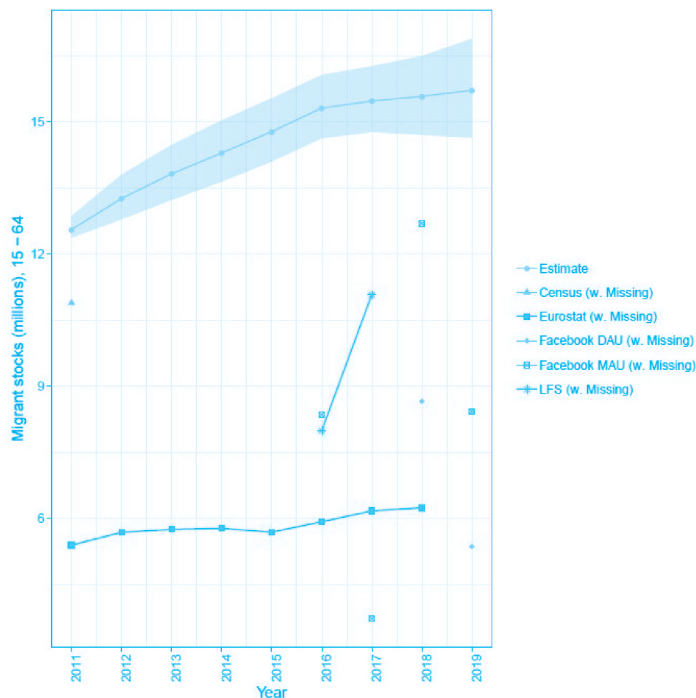
5. ábra: Modellezési keretrendszer a migrációs állomány becslésére

(forrás: Arkadiusz Wiśnowski előadása a LiWoSA konferencián, 2020. május 18.)

Látható, hogy az első három adatforrás a hivatalos statisztikákból származik, ezek mellett Wiśnowski és kutatótársai két Facebook adatforrást is beépítettek a modellbe, a havonta aktív felhasználók (MAU: monthly active users) és a naponta aktív felhasználók (DAU: daily active users) adatait. Az előbbi (MAU) megbízhatóbb adatnak tekinthető, mivel a napi felhasználói adatok (DAU) jóval érzékenyebbek a hirtelen változásokra. Modelljük korlátjaként megállapították, hogy a hivatalos adatforrások ugyan torzításmentesek, pontosak, de nem naprakészek, míg a Facebook adatok torzítottak (nem minden ember FB felhasználó és a korcsoportkezelés is eltérő a hivatalos statisztikákban használt kategóriáktól), ugyanakkor előnyük a naprakészségben rejlik. Ezáltal a sokszínű adatforrás felhasználásával teljes képet kaphatunk a migrációs állományokról a vizsgált 2011-2018-as periódusra. A 6. ábrán a kutatásuk eredménye látható:

6. ábra: Teljes EU mobilitási állomány (15-64 év közöttiek)

(forrás: Arkadiusz Wiśnowski előadása a LiWoSA konferencián, 2020. május 18.)

A becsült migrációs állományt a szürke sáv ábrázolja, ennek megfelelően tehát 2011 és 2018 között 12,5 – 16 millió fő 15 és 64 éves korú aktív munkavállaló migrált évente az Európai Unió országai között. Az Eurostat adatai ennél lényegesen alacsonyabb értéket mutatnak (mintegy 6 millió fő / év), a 2011-es népszámlálás 10,7 millió főt jelentett, míg a Munkaerőpiaci felmérés (LFS, Labour Force Survey) 2016-ban 7,7 millió főt, 2017-ben pedig 10,7 millió főt számolt. A Facebook havi felhasználói adataiból látható, hogy 2017-ben valószínűsíthető a legalacsonyabb migrációs érték 4 millió fővel, 2018-ban pedig a legmagasabb mintegy 12,5 millió fővel. A napi felhasználói adatokból 2018-ra és 2019-re számítottak migrációs állományt, 8,8 millió és 5,3 millió főt.

Kutatásuk eredményeként Wiśnowski kiemelte, hogy a különböző adatforrások együttes felhasználásával naprakész adatok becsülhetők az EU országai közötti migrációról. Ennek egy korai figyelmeztető rendszer kidolgozásában gyakorlati jelentősége is lehet.

Mágó Mánuel László, a Budapesti Corvinus Egyetem Közgazdaságtani Intézetének adjunktusa szintén a munkaerőpiac szekcióban adta elő „Egy idősebb nő hátrányban van-e fiatalabb társához képest, amikor a munkáltatók a felvételtől döntenek? – Egy kísérleti kutatás a magyarországi munkaerőpiacon” (*„Is an older woman disadvantaged compared to her younger peer when employers make hiring decisions? – An experimental study on the Hungarian job market”*) című – Berde Évával közösen készített – kutatását.

Prezentációjában előadónk egy olyan kísérletet mutatott be, amelyben egy hipotetikus idősebb-fiatalabb páros tagjai egyénileg gazdasági elemző, egy másik hipotetikus idősebb-fiatalabb páros tagjai pedig egyénileg gazdasági asszisztens munkára jelentkeztek. A fiktív párosokon belül a jelentkezők hasonló munkatapasztalattal és iskolázottsággal rendelkeztek, és mindannyiuknak voltak gyerekeik. A vizsgálat eredménye az volt, hogy a fiatalabb jelentkezők kb. 6 százalékponttal több visszahívást kaptak idősebb versenytársaiknál.

Ezt követően egy olyan modell eredményeit ismertette, amelyben a munkáltatók innovációs kapacitásától függ az idősebb jelentkező sikeressége. Különböző valószínűségeloszlások feltételezésével kimutatták, hogy az idősebb jelentkezőt gyakrabban utasítják el, de a munkáltatók hiedelmeit megtestesítő valószínűségeloszlás változtatásával javítható az idősebb jelentkezők sikeressége. A kevesebb képesítést igénylő munkakörök esetén kisebb lehet az idősebb jelentkezők hátránya, bár ez a hatás statisztikailag nem szignifikáns.